

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 18.

Vidéki pénzintézetek és a kiegyezés.

Két ország várta türelmetlenül a kiegyezés megkötését, várták félve, várták reménykedve, mindkét oldalról számos reményt és számos aggályt fűzve hozzá. Sok remény és sok aggály szertefoszlott a kiegyezés szövegének nyilvánosságra hozatalával, de sokan vannak, akik a kiegyezés szövegéből még nem tudják, hogy mi történik reményeikkel és mi történik aggodalmaikkal. A kiegyezési törvényjavaslat még elfogadva, törvénybe cikelyezve nincs. A kvótabizottság állásfoglalása még bizonytalan, sőt még a függetlenségi-párt sem tárgyalta le a benyújtott javaslatokat, a teljes megnyugvás tehát még nem következett be.

Különösen nyugtalanító a helyzet a pénzügy terén. A hitelkamatláb régóta nem volt olyan magas, mint ma. Ennek azonban nem az az oka, mintha az osztrák-magyar bank tulságos magasra emelte volna a saját hitelkamatlábát, a mi rendesen szabályozza az általános kamatlábát. Volt már idő máskor is, hogy az osztrák-magyar bank öt százalékban állapította meg az ugynevezett »bankkamatlábát«, sőt nem kell nagyon régi időre visszaemlékeznünk, mikor a bankkamatláb hat százalék volt, de

akkor sem volt a helyzet olyan nehéz, mint ma.

A pénzintézeteknek, különösen a vidékieknek nagy része igazán válságos helyzetben van. Nem a magas kamatláb miatt, mert a magas kamatláb nem a pénzintézetre káros, hanem a közönségre, mely akár drága a pénz, akár olcsó, kénytelen hitelt venni igénybe és a magasabb kamatlábat is megfizetni. Nem kell messze mennünk példáulért, mert aki járatos a váradi bankkörökben, jól tudja, hogy míg fél évvel ezelőtt a nagyobb pénzintézetektől azt kívánták a hitelképesebb kliensek, hogy 5—5 fél százalékra adjanak kölcsönt, ma bárki szívesen elfogadja a 8 százalékos hitelt. Megnevezhetnénk milliomos váradi céget, a mely 8 százalékos pénzzel kénytelen a sürgős lejáratát fedezni.

Ennek a főoka az abszolút pénzhiányban keresendő. Budapestről csak kevés és drága pénzt lehet kapni, a vidéki intézetek pedig nem rendelkeznek sem készpénztartalékkal, sem kielégítő más forrásokkal. — Hogy a fővárosban miért nincs pénz, annak kifejtése, ha elfogadható volna is magyarázatunk, messze vezetne el kitűzött tárgyunktól. A vidéki pénzt felszívja a főváros, a fővárosát a külföld. Az utóbbi évek rendkívüli pénzkereslete azonfelül, hogy számtalan új és kevésbé szolid bankocskának vált szülőanyjává, a már meglevő inté-

zeteket is arra vezette, hogy minden pénzüket kiadták, sőt alaposan belemásztak a visszleszámítolás bizonytalan hinárjába.

A fiatal intézetekről pedig elmondhatjuk, hogy születésüktől fogva viszleszámítolásból, vagyis abból élnek, hogy váltóra adnak pénzt, amely váltókat aztán rögtön átadnak valamelyik nagyobb intézetnek 1—2 százalékkal olcsóbb kamattal. Ebből a nyereségből fizetnek aztán sokszor hihetetlenül magas osztalékot. Most az ilyen bankok megvannak akadva, mert ha kapnak is viszleszámítolásra pénzt, csak oly magas kamattal kapják, hogy ha nyerni akarnának, uzsora kamatot volnának kénytelenek szedni a felektől. Ugy segítenek tehát magukon, hogy a váltóhitelt egyeseknek felmondják, másoknak megszorítják, mint azt Nagyváradon is sokan sajnos tapasztalhatták.

Most látszik meg tehát, hogy ezek a pénzintézetek lehetnek jó vállalatok a részvényesek szempontjából, de közérdeket nem szolgálnak, mert feladatuknak megfelelni nem képesek. Nem az ugyanis a pénzintézet közgazdasági feladata, hogy mikor olcsó a pénz, akkor nagy kamatra adjon erején felül kölcsönöket és mikor legszükségesebb a segítség, akkor új hitel helyett az eddigit is felmondja és miután ilyenkor más szolidabb intézet sincs olyan helyzetben, hogy saját ügyfelei ro-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az anya.

Irta: Bár András.

Délután három óra felé járt az idő. A falu utolsó házikójából vén néni lépett ki az utcára kosárral a hátán. Bezsapta maga után az ajtót, a záról kivette a tolóka fakulcsát és egy darab kenyérral nekivágott az erdőnek.

Alig tett néhány lépést, kiáltás hangzott hátulról:

— Hól Merre, szomszédasszony? Fáért megyen, fáért? — kérdezte Lopuchin.

— Megyek egy kis hulladékért az erdőre. Unatkozom. Hát kend, hogy? Legeltet? Ne, ne, micsoda libasereg van kelmed körül! — szólott az asszony a kerten által tekintve. — Mikor keltek ki?

— Ezek bizony éppen Szent János napján bujtak elő. Epen husz darab!

— Jaj, az szép pénz! Kelmed is kap belőle az őrzésért...

— Már hogy én? Hahaha! Ezt ugyan eltalálta! Hiszen ismeri...

De a néni nem juttatta több szóhoz, mert közbevágtott:

— Ej, lássa, merre már a nap! Futnom kell... Isten áldja meg! és fiatalos erővel nekilódult az erdőnek.

Asóját belenyomta egy korhadó fatönk alá. — Ennek még szava van, élet van hát bennel — mondogatta csak úgy magának és

odébb lépett. — Csak ágakat és hulladékot szabad szednem, pedig mennyi itt a fa, Istenem! Hiszen tán csak nem szegényednék meg a méltóságos ur ezzel a darab fával... maradna még koporsóra neki elegendő.

Odébb lépegetve, gombát talált. Egész csomót.

— Mégis csak szerencsém van — vigasztalódott láttukra — jó lesz bi e' vacsorára.

Szemét a földre tartva, eljutott egész a vágásig.

— Itt még többnek kell lennie és még szebbeknek! — jutott most eszébe, hisz régóta ismerte ezt az erdőséget. Behatolt a sűrűségbe, meggörnyedten hajtogatta szíjjel az alacsonyabb bokrok lombzatát s egyszerre csak — majd hogy kővé nem meredt. Mi lehet a? Szemei tágra nyíltak... Azután elmosolyodott nyugodtan:

— Ahá! tudom már!

A fa tövében puha fűben szendergett két apró őzike összebujva...

Pompás látvány volt. Az öregasszony keze megremegett a két tehetetlen apró jószág láttára: milyen szépek, milyen szépek!

Valami mintha noszogatta volna. — Elfogom őket — villant meg benne a gondolat. — Van kasom, eltértem őket benne... Oh, mekkorát fog majd az ura nézni... eladja őket, bizony drágán adja el... Istenem, csak fel ne ébrednének, míg megfogom a kedveskéket!

Egy kezével óvatosan leszedte hátikosarát, másikban az ásó volt. Kötényét leoldotta s hirtelen ráborította az őzikekre. Megvan! megvan!

Érezte, hogy kezeiből ki akarnak szabadulni a kötény alól, de erősen szorította a kis kapálózókat... Belerakta őket kosarába s felül rákötözte a kötényt.

Mit neki most a száraz ág! Sikerült! Örvendezve aprózta lépteit hazafelé...

— Hogy fognak csodálkozni! — Felhők módjára kergetőztek agyában a gondolatok. El dugom őket az istállóba... dehogya is oda, a kamrába... és eladom... De mit is kérjek értük? Hogy rá ne szedjenek! Meg kell előbb tudakolnom, hogy szokták az ilyesmit vásárolni... Ejha! hogy rángatóznak a kasban! Persze, nem tudják hol vannak... Törekednek a lelkeim, kapálózhatnak. Biz a kasban nincs is olyan jó soruk, mint odakünn a puha fűben... Es hogy hánykolódnak! De talán nincsenek is már a kasban? Meg kell nézнем.

Kíváncsian hátrafelé tekintett s maga mögött látta pár lépésnyire — az öreg őzet. Ijedten, tágra meredt szemekkel állott az erdő szélén.

— Az anyjuk! — szólalt meg valami az öregasszony lelkében.

— Persze, az anyjuk — gondolta magában s megállott az öreg őzzel szemben. Az anyáőz is megállott s egyet bődült keservesen.

— Ha őt is meg tudnám fogni, érte többet kapnék — gondolkozott az öregasszony s tovább indult hazafelé. Hisz ugy se fogná meg azt senki se!

Az anyáőz megint bögött egyet, most már egész közlő.

— Istenem, hisz ez maga jön utánam! — örvendezett a néni. — En bizony nem adom

vására idegeneket támogasson, ki van téve a hitelt kereső fél, hogy a felmondott kölcsönt kifizetni nem tudja, — tönkre megy.

A váradi nagy pénzüzetek már is sok existenciát mentettek meg a mostani válságos helyzetben, de már az ő segélyforrásaik is kiapadóban vannak és nem szívesen vállalnak új kötelezettségeket, elegendőnek tartják, ha a saját állandó ügyfeleik igényeit ki tudják elégíteni.

Ha minden bank kezdettől fogva csak annyi üzletet kötött volna, amennyit megbír az alaptőkéje és betétállománya, most nem volna olyan szorult a helyzet. Így azonban ott állunk, hogy ha rövid idő alatt alapos változás nem áll be, a csődök napirenden lesznek s a végrehajtók számát föl kell emelni. Ha pedig a helyzet annyira rosszabbodnék, hogy a pesti pénzüzetek is kénytelenek lennének a vidéki intézeteket arra szorítani, hogy a vizsgálható váltókat készpénzzel fedezzék, az a pénzüzetek felét és a hiteltkeresők, különösen a kereskedők és a szegény nép ezreit csődbe és kol-dusbotra juttatná.

Reméljük, hogy ez a borzasztó helyzet, mely rosszabb volna, mint a rettegött himlőjárvány, nem fog bekövetkezni, hisszük, hogy a kiegyezési javaslatok elfogadása segít a mostani bajon, de reméljük azt is, hogy ez a mostani tűzpróba üdvös tanúság lesz sok vidéki intézetnek a jövőre nézve s óvatosabbak lesznek az üzletek forszirozásában s nem fogják tulbecsülni erejüket.

Dr K. J.

A függetlenségi párt értekezlete. Az országgyűlési függetlenségi párt, mint fővárosi tudósítónk értesít, a párt helyiségében hétfőn,

e hó 21-én este 6 órakor Kossuth Ferenc elnöklésével értekezletet tart.

Lemondott horvát képviselő. Eszék-ről táviratozzák: Gróf Normann-Ehrenfels Rudolf birtokos valpovói birtokos, akit a horvát-szerb koalíció mint a horvát országgyűlés virilistáját a múlt évben a magyar képviselőházba küldött, letette képviselői mandátumát, mert a főrendiházban ismét szándékozik helyét elfoglalni, főleg azonban azért, mert már nem ért egyet a horvát-szerb koalíció politikájával.

A pénzügyi bizottság ülése. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen résztvettek: Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc, Darányi Ignác miniszterek, Popovics Sándor és Sztéryni József államtitkárok.

Hoitsy Pál előadó ismertette a pénzügy-miniszter jelentését a köszöntelepeknek a királyi kincstár részére való megszerzése tárgyában. A bizottság e jelentést Wekerle Sándor szakszerű felvilágosításai után helyesléssel elfogadta.

Az autonóm vámtarifáról szóló törvényjavaslatot Hoitsy Pál előadó széles alapokon ismertette, hangsúlyozva, hogy a tarifán nincs mód változtatni és hogy ez az első tarifa, amelyben az agrárvámok érvényesülnek.

Széll Kálmán a közgazdasági bizottság jelentéséhez fűz reflexiókat. A közgazdasági bizottság jelentésének az a része, hogy a tarifában az osztrák ipar védelemben részesül, nem állja ki a kritikát. Az igazság az, hogy a magyar mezőgazdasági érdekek igen nagy védelemben részesülnek.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és Sztéryni József államtitkár felszólalásai után a bizottság a törvényjavaslatot elfogadta.

A király állapota rosszabbodott.

A tegnapi hirhez képest ma kevésbé kedvező jelentések érkeztek Schönbrunnból. A király nem töltötte jól a lefolyt éjjelt. Ő felségének a hurut következtében többször köhögési rohama volt s e miatt keveset aludt.

Hireink a következők:

Bécs, okt. 18.

Schönbrunnban már kora reggel nagy volt a mozgolódás. A tegnapi riasztó hírek következtében kijöttek, hogy érdeklődjenek a király állapota iránt. Neusser tanár és Kerzl udvari orvos hat órakor vizsgálták meg a beteg uralkodót s konstatálták, hogy állapota nem olyan kedvező, amilyen kívánatos volna. A király fél 9 órakor feküdt le, de az éjjelt nyugtalanul töltötte s a meg-megújuló kínzó köhögési rohamok miatt már reggel négy órakor elhagyta ágyát s dolgozószobájába ment.

Az uralkodót az álmatlan éjszaka nagyon megviselte s bágyadtan, kedvtelenül ült íróasztalához. Az orvosi jelentés szerint katarussa erősödött, viszont a tegnap este mutatkozott lázas tünetek az éj folyamán visszafejlődtek ami megnyugtató jelenség. Köhögése száraz és éles. Erőbeli állapotáról az orvosi bulletin azt mondja, hogy az a kevés alvásnak megfelelő.

Délelőtt 10 órakor báró Aehrenthal külügy-miniszter jelent meg Schönbrunnban s a tőhadsegédnél az uralkodó állapota iránt érdeklődött.

A bécsi lapok óvatos és burkolt híreit annak tulajdoníthatni, hogy a nagyobb lapokat a király is olvassa s így természetesen nem akarják, hogy valami kedvezőtlen közlés az ő kezébe jusson.

Bécs, okt. 18.

A király a múlt éjjelt rosszabban töltötte, mint az előzőt s ennél fogva ma reggel nem volt oly friss és erős, mint az előző napokon

őket neked vissza! Ha más akad rájok, bizony-nyal megöli őket ott helyt! Eredj csak vissza, eredj öreg! — s nekifutott az anyaöznek. Ez azonban nem ijedt meg, helyt maradt.

Valami mozogni kezdett az öregasszony szívében. — Bizony, ez is csak anyai szeretet! — mondta saját magának. — Hiszen ez az anyjuk s a gyermekei után jön mögöttem . . . félti őket! . . .

Egész asszonyi mivoltát valami csodás érzés járta át. Az anyaöz ismét elbődült, az őzikék pedig hánykolódnak kezdtek a kasban.

Már a kert felé közeledett, ahol az öreg Lopuchin a libát őrizte. Az öreg éppen a kerítésnél volt.

— Látod-e — sugta saját magának a néni — az anya hogy kíséri gyermekeit! — S azonnal eszébe jutott az állomási jelenet, ami vele magával esett meg. Az öregasszony egyszer két gyermekét kísért ki a vasutra. Moszkvába küldte őket. A leánykát szolgálónak, a fiút meg mesterségre. Mai napig sem hallja azt a zugást, amelylyel a vonat berobogott, ő pedig még nem is bucsuzkodott el gyermekeitől. »Hamar! Hamar!« — kiáltott a kalauz. Valami füttyentett, valami sivitott s a vonat im meg is indult! Pedig mennyi mondanivalója lett

volna még! Darabocskát még a koci mellett futott, amelynek ablakából gyermekei kisirt szemmel tekintettek alá reája, ő is sirt és szaladt, de hát hogy érje utól őket? Szomoruan bámult az után a repülő szekér után. Az állomáson meg nevettek rajta. Tán bizony versenyt akar futni a vonattal.

A suta ismét bőgött s az asszony érezte ebben a percben az anyaöz egész fájalmát.

— Az anyjuk! Az anyjuk! Ez a szó mint a kő súlyosodott elszoruló szívére. Egy gondolat követte a másikat, de mind beléakadt ebbe az egy szóba.

— Adj! Istenem, nénémasszony! Mi van a kasában? Kicsoda követi kelmedet? — kíváncsian kiabált már messziről Lopuchin.

— Őzikét leltem, öregem, azt bizony, itt vannak a hátamon . . . No nézze meg az anyjukat is: egész az erdő szélétől fogva mindmostanáig nyomon kísért s nem tudom magamtól elriasztani — dicsekedett az asszony nagy hangon, mint hogyha csak azt a belső szót akarná elnémitani.

— Hohó, néni, hisz ez pompás! Várjon csak egy kicsit, várjon . . . futok a puskámért. . . haha, megkapjuk az öregot is — és zsebre vágva pipáját, loholt befelé az öreg.

— Istenem, bizony le akarja lőni — mintha megforrázták volna a nénit és megint eszébe jutott a vasuti történet.

A suta ismét felbődült s az öregasszonynak könnytől csillant meg a szeme. Hallatszott a Lopuchin lépéseinek ropogása s a nap fényében megvillant a puská csöve.

— Megöli! — szurta meg valami a szívet.

— Nem! azért sem! Nem öli meg! . . .

Letült a gyepe, kioldotta a kas száját és kiborította foglyait. Az őzikék s az anyjuk összeugrottak s hatalmas iramodásban elrohantak az erdő felé. Az asszony utánuk nézett, míg el nem tűntek a fák között.

— No: bolond asszony kelmed, mondhatom! — zsörtölődött rekedten a szomszéd.

De az asszony lelke megkönnyebbült. Olyan érzés lepte el, mint amelyet az ember jó cselekedet nyomán szokott érezni. Nyugodtan utnak eredt s mikor hazaért, letette az üres kast s elnevette magát:

— Se gomba, se fa, se őzikék . . . de hát hadd éljenek. En is csak megélek valahogy! Megrázta fejét és megtörülte nedves szemét.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság

borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

a mellett azonban sem mult éjjel, sem ma reggel nem volt láza.

Bécs, október 18.

A király állapota ma kevésbé jó. Az éjjeli nyugalmat erős, száraz köhögés többször megzavarta. A katarrus is újból tovább terjed. Lázát azonban a királynál sen éjjel, sem reggel nem állapították meg. A király lakosztályát már reggel fél öt órakor szellőztették, jelölve annak, hogy a király az ágyat elhagyta.

Bécs, október 18.

A bécsi cs. kir. távirati iroda jelenti, hogy a király éjszakai nyugalmát köhögés zavarta meg, a király azonban egész éjjel, ugyanint a délelőtti órákban teljesen lázmentes volt. Az uralkodó étványa jó és erőállapota általában kielégítő.

Bécs, okt. 18.

A cs. kir. távirati iroda ő Felsege állapotáról nként értesül, hogy a mai éjszaka köhögésektől zavarva és ennek következtében kevésbé nyugodtan telt el. Mindazonáltal ő Felsege az éj folyamán, valamint a délelőtti órákban is teljesen lázmentes volt. Az étvágy jó, az erőbeli állapot általában nem kedvezőtlen.

Bécs, okt. 18.

Ma délben jelentik Schönbrunnból: A királynak rossz éjele volt. A száraz köhögés, mely tegnap állott be, nagyon kellemetlenül zavarva meg éjjeli nyugalmát. A láz, mely éjjel beállott, reggelre eltűnt. A hurut, mely tegnap javult, ma ismét megrosszabbodott. A király ereje nagyon leszállott. A király ennek dacára sendes időben fogadta a főhadsegédek s egész délelőtt íróasztala mellett dolgozott.

Bécs, okt. 18.

Egy udvari méltóság, a N. W. Tagbl. egyik munkatársának a következőket mondotta:

— Önök ismerik a király állapotát. A hurut megrosszabbodott s ő Felsege rosszul töltötte a legutóbbi éjjelt. Ennek következtében ő Felsege színe nem oly jó és ereje nem oly kielégítő, mint a legutóbbi napokban volt. A hidegvizes göngyölgetés rendszerét ma is követték. Az orvosok most, mikor a király állapotában még nem föltétlenül döntő fordulat bekövetkezett, egyelőre kénytelenek bevárni a betegség kifejlődését. Az orvosok erősen biznak a király ellenálló képességében s remélik, hogy ő Felsege baját ebben az új formában is le fogja győzni.

UJDONSÁGOK.

Felülvizsgálati szemle Mezőtelegden.

Evekkel ezelőtt vette kezdetét a Bihar-szilági olajipar részvénytársaság szennyvíz ügyének tisztítására irányuló mozgalom. Annak idejében Nagyvárad városa emelt kifogást a gyár ellen amiatt, hogy a gyárfa szennyvizét minden dezinficiálás nélkül bocsátja a Körözsbe, miáltal a nagyvárad vizvezetékét és a nagyvárad polgárság egészségét veszélyezteti. A panasz tárgyában megindult a vizsgálat és akkor ki lett mondva, hogy a szennyvizet a gyár továbbra is bevezetheti ugyan a Körözsbe,

azonban a nagyon is kezdetleges vízműket a kulturmérnöki hivatal által készített tervek szerint kell átalakítania.

Az új vízművek megfelelő kezelés mellett tényleg veszélytelenné tudnák tenni a szennyviznek a Körözsbe való bevezetését és azt az alispán, mint vízjogi hatóság el is fogadott. A tervek ki lettek adva a gyárnak, hogy azokat valósítsa meg. Mint értesülünk a dezinficiáló művek most már teljesen készen vannak, csupán felülvizsgálatukat várták, hogy üzembe hozhassanak.

A felülvizsgálati szemle ma lesz megtartva Mezőtelegden. A szemlén jelen lesznek Nagyváradról Glac Antal főispán, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Baranyi András, Dús László, Kőszeghy József, Varró Domokos és Wallner Odön, akik ma délelőtt mentek ki a helyszínére.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Végre hetedszeri összehívás után a jogügyi bizottság megkezdhette ülését, melyen Dús László elnöke alatt jelen voltak, Hoványi Gyula, dr Adorján Emil, Kőszeghy József, Várady Zsigmond. A jogügyi bizottság eleinte az építkezési szabályrendelet statisztikai szövegezése ellen tett kifogást majd áttért a tulajdonképeni tárgyalásra. Tárgyalás alá kerültek az épület frontok és kerítések szabályrendeleti pontjai. Az ülés 4 órakor véget ért és a jövő héten fogják ismét folytatni.

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán tegnap Horcsányi Zsigmond beregböszörményi jegyzői irnokot helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

* **Szaporítják a rendőrséget.** Nagyvárad város közbiztonsága, hogy eddig elég jó lábon állott, az csak kevésbé a rendőrség érdeme, mert a rendőrség oly kevés létszámból áll, hogy arra a kis csapatra igazán vakmerőség rábizni egy ily nagy kiterjedésű város biztonságát. Panasz panasz ellen lett téve, hogy a rendőrség megleszített működés mellett sem tud kellő szolgálatot teljesíteni. Gerő Armin rendőrfőkapitány már korábban kérte a rendőrségi létszám felemelését, ami bizony a többi lassu menetű ügyek lebonyolítására szorult, mert tulajdonképen még sem vagyunk ott, hogy a megfelelő létszámot nyerjük, mert erre szegény a város, pedig a közbiztonság érdeke ép oly fontos, mint a közegészségügy és nem ártana, ha a város erre a fontos intézményre ha nagyobb áldozatok árán is, de nagyobb gondot fordítana. A tegnapi tanácsülésen foglalkozott a tanács a rendőrségi létszám emeléssel. Gerő Armin precízozott jelentésében kimutatta, hogy egy-egy rendőr mily nagy területre kénytelen felügyelni. Van összesen 95 gyalogos és 6 lovas rendőr. Ez a létszám mint már említettük, nem elegendő a város biztonságának megvédésére. Kéri hogy egyelőre négy ellenőri állás rendszeresítésével, ami a rendőröket ambicionálná. A lovasrendőrség kilencel szaporíttassék, a gyalogosok pedig tizzel. A tanács a javaslatot elvileg elfogadta és utasította Ragány János főszámvevőt, hogy az új létszám emelésére a megfelelő költségtervezetet készítse el.

* **Pénzüntézetek gyűlése.** A Magyarországi Pénzüntézetek Országos szövetsége mint már megirtuk, folyó hó 27-én délelőtt 10 órakor tartja a biharmegyei közgyűlését a Kereskedelmi Csarnokban. E gyűlésre, mely a jelenlegi súlyos pünzünyi viszonyok között különös fontossággal bír, Budapestről, Békésmegyéből s más helyekről sokan jelentették be

részvételüket s természetesen a nagyvárad és biharmegyei pénzüntézetek majdnem teljes számban képviseltetik magukat. A gyűlés után melynek több érdekes tárgya lesz, a Pannóniában társas ebéd lesz.

* **Állami finevelő intézet Nagyszőlősen.** A belügyminiszter tegnap értesítette Biharmegye és Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy a nagyszőlősi állami gyermekmenhely működését beszüntette és helyette állami védelmi finevelő intézetet létesített. E nevelő intézetnek az az intenciója, hogy a züllesnek indult gyermekeket a romlástól megmentse s a társadalomnak munkás embereket neveljen.

* **Elhunyt városatyja.** Részvétellel értesülünk Nagyvárad város társadalmának egyik közbecsülésben állott, munkásságu tagjának haláláról, *Veiszlovits* Adolf, a nagyvárad Concordia temetkezési vállalat megalapítója, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának virilis jogu tagja tegnap, folyó hó 18-án hajnalban 76 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. — Az elhunyt előnyösen ismert tagja volt városunk társadalmának, aki becsületes fáradhatlan munkájával szerény sorból emelkedett fel szerencsés vállalkozásai révén városunk dús gazdag emberei sorába. Balpatakon, Sárosmegyében született 1834. május 14-én. Mint szegény bádigos iparos kezdte pályáját. A körözsölgyi vasut kiépítése alkalmával sirző vállalatba fogott és megalapította a Concordia temetkezési vállalatot, melyet később, mikor kora előrehaladt, Lajos fiának átadott. Vállalata szerencsésen felvirágozott és szép vagyonnal jutalmazta megalapítója becsületes fáradhatatlan munkáját. Mint a város egyik virilistája, évtizedek óta helyet foglalt a város törvényhatósági bizottságában. Halála városszerte mély részvétet keltett. Az elhunyt öreg urat özvegye, öt gyermeke, unokái és kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése holnap, folyó hó 20-án délelőtt 10 órakor lesz a Rákóczi-uti gyászháztól s az elhunytat a központi temetőben helyezik örök nyugalomra. A családi gyászjelentés a következő:

Alólírottak fájdalmas szívvel jelentik, hogy a szerető jó férj, legjobb édes apja, após, nagyapa és dédapa *Veiszlovits* Adolf, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tagjának folyó évi október hó 18-án reggeli 5 órakor, hosszas szenvedés után, becsületben eltöltött fáradhatatlan, munkás életének 76-ik évében elhunyt. A drága halott földi maradványai folyó hó 20-án d. e. 10 órakor fognak saját házatól a központi temetőben örök nyugalomra helyezettetni. Nagyvárad, 1907. október 18. Legyen emléke áldott, pihenjen csendesben. Özv. *Veiszlovits* Adolfné szül. *Steiner* Fanny neje, *Veiszlovits* Lajos fia, *Veiszlovits* Lajosné szül. *Fleischer* Hermina menyee, dr *Rácz* Miksáné szül. *Veiszlovits* Ilona unokája, dr *Rácz* Miksa unoka vője, *Rácz* Gyurika dédunokája, *Veiszlovits* Irma férj. *Fleisher* Miksáné leánya, *Fleischer* Miksa veje, dr *Fleischer* Béla, *Fleischer* Irénke férj. *Fodor* Jenőné, *Fleischer* Vilma, *Fleischer* Zoltán, *Fleischer* Ernő, *Fleischer* Ibolya, *Fleischer* Ilona, *Fleischer* Miklós, *Fleischer* Annuska unokái. *Fodor* Jenő unoka vője, *Veiszlovits* Emil, *Veiszlovits* Lujza, özv. dr *Heiman* Józsefné gyermekei, *Heiman* Lill, *Heiman* Béla unokái, özv. *Veiszlovits* Márkné, *Kohn* Mihály és neje sógora és sógoróni.

A temetésén a város törvényhatósági bizottságának tagjai testületileg vesznek részt, mely célból a város polgármestere az alábbi felhívásban kéri a bizottsági tagokat a temetésen való megjelenésre:

Nagyvárad város törvényhatósági bi-

zottságának tagjait tisztelettel felkérem, hogy elhunyt bizottsági tagtársunk néh. *Veiszlovits Adolfnak* a f. évi október hó 20-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a Rákóczi-uti gyásházánál megtartandó végtisztesség tételén megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. október 18. *Rimler Károly*, polgármester.

* **Községek a telefon ellen.** A megyei távbeszélő hálózat kibővítése tárgyában a községek részére kiadott kötelező nyilatkozatok most érkeztek be az alispáni hivatalhoz. A jelentésekből kitűnőleg vannak községek, melyek a modern készüléknek bevezetését hátróztatva ellenzik, anélkül azonban, hogy ennek okszerű magyarázatát adnák. A tizenhét járásból a következő községek tagadták meg a kötelező nyilatkozatot: A margitai járásban *Albis és Kézt*, a magyarszékeiben *Miklólázur és Tasádfő*, a nagyszalontaiban *Tamásda*. A jelentéseket át fogják vizsgálni és az ellenkező községek helyett új községeket jelölnek ki a távbeszélő központok létesítésére.

* **A vasuti szerencsétlenség áldozata.** Az őssi vasuti szerencsétlenség áldozata, a kis *Kőváry Ilona* tegnap reggel meghalt. Az agrárkódás és koponya csonttörés mindegyike olyan baj, mely a legtöbb esetben halált idéz elő. Ép ezért itt a kettő előfordulása biztos halált jelentett. A szerencsétlen gyermek az eset óta nem nyerte vissza eszméletét s ugyyszólván állandóan haldoklott a szerencsétlenség óta. Szülei a gyermeket hazaszállították *Körösszegapátiba*, hol állandóan orvosi kezelés alatt volt, azonban megmenteni nem lehetett. A szerencsétlen gyermeknek halál esetéről azonnal értesítették a királyi ügyészséget, honnan a vizsgáló bíró és a törvényszéki orvosok kiszállottak a helyszínére és tegnap délután megtartották a boncolást. Az áldozat temetése ma lesz. Mint értesülünk, *Kőváry Lőrinc* megindítja keresetét az államvasutak ellen kártérítés végett.

* **Elfogott szerkesztő.** Brassóból táviratozzák, hogy ott a rendőrség egy szállóban elfogta faskula *Virág Bélát*, a »Fővárosi Lapok« és »Telefon Hirmondó« volt szerkesztőjét. — *Virág Bélát* négyrendű család, nyolc rendű magánokirathamisítás bünténye miatt már két év óta körözi a rendőrség. A bűnös szerkesztő a fővárosból tudniillik megszökött és *Horváth István* álnév alatt Erdélyben bolyongott. Elfogatásakor eleinte tagadott, de utóbb bevallott mindent és elmondta, hogy Romániába akart átszökni, hogy ott új életet kezdjen. *Virág Bélát* Budapestre szállítják és átadják a királyi ügyészségnek.

* **Halálozások.** Mély részvétellel értesülünk *Ponorán Lukácsnak*, a nagyváradai királyi törvényszék derék irodavezetőjének gyászáról. Leánya, *Gizella*, tegnap, folyó hó 18-án hajnali 3 órakor életének 14-ik évében hosszasan szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után meghalt. Temetése ma délután 3 és fél órakor lesz a Verbőczy-utcai gyásházából. — *Zomborly Antal* ügyvéd, aki évek óta szemérvilágát vesztvén, ügyvédi gyakorlatot nem folytatott és nyomorúságban a nagyváradai ügyvédi kamara által nyújtott segítségből élt, tegnap a földi nyomorúságból jobb hazába költözött.

* **Futni hagyott váltóhamisító.** Szatmárról jelentik, hogy ott *Stössel Ignácot* a rendőrség letartóztatta épen akkor, mikor egy ötezer koronás hamis váltó értékét akarta felvenni a szatmármegyei takarékpénztárban. A

letartóztatott váltóhamisító kérte a rendőrséget, hogy engedje el ebédelmi és megfogadta becsületszóra, hogy vissza fog térni. A rendőrség súlyos ügyetlenséget követett el, midőn egy váltóhamisító becsületszavában megbizva elengedte *Stösselt*, aki felhasználva a kínálkozó alkalmat, szép szerével megszökött. A rendőrség most bottal ütheti a nyomát.

* **Tüzek mindenfelől.** Rózsahegyről táviratozzák: *Liptószentanna* községben tegnap este egy felborult égő lámpástól tűz támadt, mely az egész községet elhamvasztotta. 120 ház a melléképületekkel együtt leégett. Csupán a templom maradt ment a lángoktól. Odaégett az egész betakarított termés, nagyon sok istállóba szorult állat. A kár tetemes, mintegy 3-4 százezer korona. — *Székesfehérvárról* is tüzet jelentenek, mely *Nagyperkátá* községben dühöngött. A számos házon kívül elpusztult az iskola, a zsinagóga, a csendőrlaktanya. A kár tetemes. — *Temesvárról* jelentik, hogy ott a *Friedrich* testvérek gépgyára az éjjel lángok martaléka lett. Tüzoltás közben egy tüzoltó lezuhant az épületről és súlyosan megsérült. A kár 300 ezer korona, mely biztosítás révén megtérül. A tüzet rövidzárlat okozta.

* **A temesvári cigányok főcinkosa.** A temesvári rablógyilkos cigányok kézrekerítése ügyében országszerte megindult a cigányok ellen a hajsza, melynek eredménye az lett, hogy *Köröstarján* községben a cigányok közül elfogtak kettőt. Kétségtelen volt azonban, hogy a nagyszabású rablógyilkosságot többen követtek el. A vizsgálatot ennél fogva tovább kellett folytatni a banda más tagjainak kézrekerítése végett. A cigány hajsza ügyében tegnap újabb a következőket vették. *Margitai Gyula* vizesgyáni végrehajtó maga mellé vette *Abrudán György* és *Demeter* esküdteket, valamint *Muhi Péter* őrsvezetőt, akikkel *Kriszta Demeter* házába ment. A lakásban nem találtak semmiféle butoradarabot, mire a végrehajtó a padlásra ment, hogy ott az esetleg elrejtett butorokat feltalálhassa. A padláson butor nem volt. Ellenben egy sarokban szalma volt felhalmozva, mely megmozdult és a fentlévők nagy meglepetésére egy torzonborz alak bujt elő a szalma alól. A végrehajtóék mivel nem találtak butort, a cigányt foglalták le és igyekeztek tudását mindjárt próbára is tenni. A cigány himezett-hámozott, de tagadott mindent, anélkül, hogy valaki vádolta volna. Később azonban beismerte, hogy ő *Lakatos Rostás János*, a temesvári rablóbandának egyik főcinkosa és a borzalmas tett után megszököve bujdosott a csendőrség elől. A cigányt a csendőrök *Ugrára* kísérték be s át fogják vinni *Temesvárra*, hol a vizsgálóbíróknak adják át.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő nagyobb nyerevényeket sorsolták ki:

90.000 koronát nyert: 117941,
5000 koronát nyertek: 90537 96827.
2000 koronát nyertek: 10641 34137 41308 68156 80401 80557 100531 102165 114880 117855.
1000 koronát nyertek: 1867 22872 23768 25724 25887 29524 35216 37031 37544 38911 40045 42153 42994 43967 47411 49228 55498 80405 88345 88548 91030 100230 105955 110721 121805.
500 koronát nyertek: 1267 8986 19089 19183 22773 33685 33770 39025 42182 45431 45983 46906 47667 54842 55817 57407 65528 67857 68065 70071 71648 77070 80366 89287 93453 94155 94552 15663 97155 88830 10745 111896.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

KECSEKEMÉTI friss befőttek, cukrozott déli gyümölcs, különféle cukorka és mindennemű idei csemege árut friss minőségben **PETROVICS MIHÁLY**, fűszer- és csemege üzletében Nagyvárad, Fő-utca kaphatók

SZINHÁZ.

A hét műsora

Szombat: Troubadour (az olasz operatársulat első vendégfellépte.)

Vasárnap: Carmen, (az olasz operatársulat második fellépte.)

Hétfő: Durand és Durand

Kedd: Hangverseny, Parasztbecsület, (az olasz operatársulat harmadik fellépte.)

A vig Nibelungok.

A második szereposztásban került tegnap színre *Strauss* paródiája. *Sigfried* szerepét tegnap *Szánthó Gáspár* énekelte és játszotta, még pedig inkább énekelte, mint játszotta. Merész vállalkozás egy baritonistától tenor szerepekben fellépni, de *Szánthónak* a próba igen jól sikerült.

Hanggal pompásan győzte a magas fekvésű részeket is, a sok G mellett egy As-t, sőt egy Á-t is hallottunk tőle. Legfőképpen dicséretre méltó az a biztosság, amelyivel szerepének zenei nehézségeit legyőzte, mert kétségtelen, hogy *Siegfrídnél* jóval több, mint operette szerep.

Lányi Edith kedves *Brunhilda* volt s ha maga is sokszor nem emlegette volna, el sem hittük volna neki, hogy olyan borzasztó erős és annyira kegyetlen, hogy a férjét az ajtófélfára akasztja. Csinosan énekelt és élénken játszott. *Károlyi Leona* ma is feltűnt szép és biztos énekével, *Hajnal* klasszikus monológja, ma is nagy tetszést keltett. A zenekar *Rück Károly* kitűnő vezetésével teljes igyekezettel oldotta meg nehéz feladatát s a *Wagnertől* szándékosan elcsent motívumok pompásan kidomborodtak a hangszerek hiányossága mellett is. *Dr. K. J.*

Troubadour. Napok óta lázas érdeklődéssel várja Nagyvárad színházjáró közönsége az olasz operatársulatot, amely négy estén fog színpadunkon szerepelni. Ma este *Verdinek* az olasz opera legkiválóbb képviselőjének, a világhírű zeneszerzőnek legismertebb és legelterjedtebb operája, a *Troubadour* fog színre kerülni. Hivatottabb interpretáló művészembe- reket még nem látott a Szigligeti-színház publikuma, mint a köruton levő olasz színészeket. Ők tudják megérteni *Verdinek* csodaszép melódiájú munkáját, Ők is ott születtek *Nápoly* kége alatt és azt a nyelvet beszélik, mint *Verdi*. Annál fokozottabb érdeklődéssel várjuk a kiváló énekeseket, mert mindenütt, ahol megfordultak, a kritika a legteljesebb elismerés hangján nyilatkozott felőlük. Vasárnap *Carmen*, kedden *Mascagni* *Parasztbecsülete* szerdán pedig *Rigoletto* fog színre kerülni. A *Rigoletto* előadása premiére számba fog menni, amennyiben ezt az operát még nem adták nálunk. A bérlők jegyeiket mindig az előadás napján déli 12 óráig fogják megválthatni.

IRODALOM.

A Kis pajtás 8 ik száma (szerkeszti: Csöppike Csanika) lelkes örömmel tölti el a kis pajtásokat. Szébbnél-szebb képek, tanulságosabbnál tanulságosabb tartalommal gazdagítja, teszi ajánlatossá ezt a számot is. Gazdag tartalmából kiemeljük a következőket: Hortobágyi József: Nyikorog a talicska. (Vers.) Fáy D. rajza. — Kovács Pál: Az eleven indiánus. Fáy Dezső — Paula néni: Nagyanyám imakönyve. rajza. — Gratzter Piusz: Mese Harkály dok-torról. — Cinca, Puppy, Menci, Polly kalandorjai. Kalandos történet. — Visegrádi csavargós, gombosi gözkom. — A kis kutya boszúja. (Egész oldalas humoros kép) Verselte: Dongó. — Tréfás dolgok. — Aranykalászkok. — Kézi ügyesség. — Gyermek irodalom. — Hírek. — Tarka-banka. — Fejtörők — Csöppike Csanika póstája. — M. t. munkatársainknak stb. — Ilyen változatos gazdag tartalom mellett méltán a gyermekek barátja lesz a Kis Pajtás. Ama lelkesedés, melylyel az édes haza minden zugában felkarolják, olvassák, csak azt igazolják, hogy páratlan gyermeklap: Előfizetés egy óra 30 fillér, félévre 3 korona. Megrendelhető: »Kis Pajtás«, Budapest, VII., Thököly-ut 16. címen.

EGYESÜLETEK.

A Szigligeti Társaság választmányi ülése. A Szigligeti Társaság ma d. u. fél ötkor a Gazdasági és Iparbank helyiségében választmányi ülést tart.

TANÜGY.

A községi iskolaszék ülése.

Nagyvárad város iskolaszéke tegnap délután tartotta meg ülését, melyen első tárgynak az ürepedésben lévő tanítói helyek betöltése volt kitűzve, ami azonban elmaradt. Ez után az ülés apróbb, de elég érdekes és lényeges pontokat tárgyaltak.

Az ülés lefolyásáról tudósításunk a következő:

A választó ülésen Mezey Mihály elnökolt s az időközben megüresedett három tanítói állásnak választás újján leendő betöltése volt a tárgya. Az elnök az ülést megnyitván konstata, hogy a törvényben előirt tagok kellő számban nincsenek jelen, (a választott tagok közül 15-en hiányoztak!) azért a választást nem tarthatják meg, miért is a választásra október 26-ának délután 4 óráját tűzte ki.

A választó ülés után Rimler Károly vette át a gyűlés vezetését s az elnöki jelentés következt, melyben először is Gáthy Bálint lemondását jelentette be. Majd a tulzult iskolákról számolt be. Bejelenti, hogy a szélesutcai II. osztály már ketté lett választva s a B osztályban Keledy Margit meg is kezdte a tanítást. Az új osztály a városi árvaházban van elhelyezve. Az ör-utcai iskola szintén zsufolt, nemkülönben a többi iskolák is, melyekben azonban a parallel osztályok felállítását még nem lehetett foganatosítani, azonban a közeljövőben ez is végre lesz hajtvva.

Sipos Orbán alelnöki helye megüresedvén, kéri az elnök, hogy a hely betöltésére a jövő havi ülést tűzze ki.

Ez után Materny panaszára hozott intézkedését jelenti be tudomásulvétel végett az elnök. A panaszra Rimler Károly intézkedett, hogy a jövőben pártoskodási szempontokból az elnökség belsei tagjai ne vehessen részt. Az intézkedést tudomásul vették.

Az elnöki jelentést az igazgatók jelentése követte. A javaslatba hozott latin nyelv tanítása valamint a gyorsírás tanítása ellen szólt fel Sulyok, aki a latin nyelvet kifogásolta a

polgári iskolában. ellenben a gyorsírás kötelező tantárgynak javasolja behozni.

Az ifjúsági könyvtárakra vonatkozólag bejelenti Réz, hogy azok a jövő hóban meglesznek minden csoportnál.

A tanítók fizetésrendezésére vonatkozólag főszámvevői javaslat következt ezután, melynek tárgyalása közben hosszú vita fejlődött ki. Részt vettek benne Döry Ferenc, Sulyok István, Gábel Jakab, Vasady József, dr Vucskics Gyula. Az iskolaszék abban állapodott meg, hogy 1906-ban betöltött tanítói állásokra ezután is fenntartja az 1600 korona alapfizetést. Az idén szervezett új 12 állás már államsegélyes lesz 1200 korona kezdő fizetéssel. Ezt azonban annak idején készségesen kipotolja az állami fizetések magasságáig. Egyuttal gondja lesz arra, hogy ürepedés esetén az államsegélyes állásokból kerüljenek a magasabb fizetésű községi tanítói állásokba.

A felügyelő igazgató fizetésének emeléséről majd akkor fog határozni az iskolaszék, ha a kiküldött bizottság elkészül az új szabályrendelettel.

A többi kitűzött tárgyakat a jövő szombati ülésre halasztotta az iskolaszék.

TÁVIRATOK.

Csend a politikában.

— A bécsi lapok elkeseredése. —

Budapest, okt. 18. A képviselők nagy része leutazott ma a kerületébe, hogy a képviselőház négy napos szünete alatt tájékozást vegyen és megismerje a polgárság véleményét a kiegyezés, kvótá-emelés és egyéb dolgok felől. Ennek következtében ma és pár napig csend lesz a kiegyezés miatt a politikában.

A bécsi lapok nagy elkeseredéssel irnak a gazdasági kötéstről, mely szerintők nagy gazdasági előnyöket biztosít Magyarországnak és szidják Beck osztrák miniszterelnököt és nem tudják neki megbocsátani, hogy Magyarország állami önállóságát a kiegyezésben elismerte.

Kisért a szekularizáció.

Budapest, okt. 18. Debrecenből jelentik, hogy ott az alsószabolcs- és hajduvidéki református egyházkerület ma gyűlést tartott, mely az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtásával foglalkozott. Ebbe burkolták el szekularizációs szimpátiájukat a közgyűlés tagjai.

Bartha Miklós siremléke.

Budapest, okt. 18. Az országos függetlenségi párt elhatározta, hogy Bartha Miklós, a kiváló publicista siremlékének leleplezését elhalasztja folyó hó 22-ére, keddre d. e. 11 órára. A leleplezésen a függetlenségi-párt tetteleg fog résztvenni és koszorut fog elhelyezni sirjára.

A beteg Podmaniczky.

Budapest, okt. 18. A beteg báró Podmaniczky Frigyes ma hajnali három óta agóniában van. Teljesen apatikus, nem eszik és orvosai szerint a mai napot alig éli túl.

Harmadfél millió pénztári hiány.

Budapest, október 18. Pétervárról táviratozzák: A városi nyugdíjpénztárban 2 és fél millió rubel hiányt fedeztek fel. Hogy honnan

ered ez a deficit, még nem tudják. Szigorú vizsgálatot indítottak.

Merényletterv a szerb trónörökös ellen.

— Leleplezett összeesküvők. —

Budapest, okt. 18. Belgrádból táviratozzák, hogy az ottani rendőrség rémes összeesküvésnek jött a nyomára, melyet György herceg szerb trónörökös ellen terveztek. A szerb trónörökös a merénylők úgy akarták meggyilkolni korona-utcai palotájában, amint a június 14-iki véres éjszakán Sándor királyt és Draga királynét megölték. Az összeesküvők közt szerepelt sok olyan tiszt is, a kik részesek Sándor király meggyilkolásában. A rendőrség azonban leleplezte az összeesküvést idejében és megállapította az összeesküvők kilétét. A trónörökös szörnyű rettegésben van és átköltözött a konakba, ahol még aránylag a legbiztosabb az élete.

Sztrájk.

Budapest, okt. 18. A magyar ruggyanta áru gyár munkásai ma sztrájkba léptek. A sztrájkoló munkások béremelést követelnek, azonban az igazgató hallani sem akar róla. Panaszkodnak a munkásoknak az is, hogy a gyár műhelyeiben a kénese levegő öldösi őket és valamennyiüket ott a tüdővész fenyegeti. A sztrájkoló száma 460.

SPORT.

A sakkverseny. Ma, szombat este 9 órakor kezdődik meg a verseny a Magántisztviselők egyletében. 50 korona díjat tűzött ki az egylet a 4 első részére. Jelentkezhetni lehet még az egylet ügyvezetőjénél a verseny kezdetéig. Tornavezető Weimann Izsó. Jury bizottság elnöke Schwarc Izidor, tagjai Steinbach Mór és Fried Ferenc.

NYILTTÉR.

Oktatás.

A nagyváradai Középiszkolai Internátusban gimnáziumi, reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók mint bejáró növendékek középiskolai tanárok vezetése mellett az összes tantárgyakból lelkiismeretesen előkészítettnek.

Tisza Kálmán-tér.

Tisztelettel

Dénes Pál

internátusi igazgató.

Szülők figyelmébe!

Egész délután elfoglaltság.

HARTSTEIN GIZELLA

és

JAKOBOVICS CZELLA

női kalap divatüzlete

Nagyvárad, Színház-utca 4. szám.

hol a legdivatosabb
kalapokban óriási
választék van.

Ugyanott a legújabb fazonokra
alakítások elkészíttetnek.

Legjobb

Cipők

legolcsóbban*****
REICHARD ÁRUHÁZA
cégnél kaphatók.

Igazságszolgáltatás.

Megbüntetett bünbarlang. Egy nagyváradai krajcáros lap nagystilű büntanyát robbantott szét itt Nagyváradon. A büntanyán az erkölcsi romlottság legalsóbb és legmegvetendőbb esetei fordultak elő, melyek intelligens családok gyermekeit is a bün ösvényére vitték. A büntanya tulajdonosa egy divatárusnő volt, aki végre is elérte méltó büntetését. A Szalárdi-utcából szétugrasztott szövetségnek két kisebb tanyáját maga a rendőrség leplezte le s annak tagjait a tegnapi nap folyamán szigorúan meg is büntette. A büntetések példásak. E szerint a két divatárusnőt 5—5 napi elzárásra és 100—100 korona pénzbüntetésre. Két áldozatul esett leányt 5 évre való kitiltásra és egy helybeli intelligens leányt 100 korona pénzbüntetésre esetleg 5 napra átváltoztatható elzárásra ítélte el a kihágási bíróság. Az elítéltek felebbezték.

Füchl Mór öngyilkossága. Füchl Mór nagyváradai borkereskedőnek mult évi március 21-iki tragikus halála foglalkoztatta tegnap a nagyvárad kir. törvényszéket annak a zsarolási bűnyegnek kapcsán, melyet Niedermann (Nógrádi) Gyula és Balla Ignác ellen indítottak. A főtárgyalás zárt ülésben folyt le Millye Gyula táblabíró elnöklése mellett. Szavazóbírák voltak: dr. Mór Pál táblabíró és Ember Géza törvényszéki bíró. A vádhatóságot

Lázár Márton kir. alügyész képviselte, a vádlottakat dr. Thury László ügyvéd védte. Az ítéletet ebben a szenzációs bűnyegben ma hirdeti ki a törvényszék.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tűnő álmok. Nagyon érzélgősek; jobb el-
tűnniök.

T. I. Az őszi vers címe: Szép őszi. Ha olyan szép lenne az őszi, mint a vers, akkor igazán kevés gyönyörűségünk telnék benne.

Oly szép az őszi, a mostani,
Hogy ki sem lehet mondani.

Hát csak ne is mondjuk ki.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

48

— Használhatja ezt a néger gömböt? — kérdezte a fiatal komorna egészen megszege-
nülve. — Nem az enyém, elhiheti kérem —
folytatá, az ujjá hegyei közé fogott mértéket
némi undorral nyujtva Lauriol felé. Ezek az
ujjak kissé vastagok, de nagyon fehérek voltak
és ápolat, rózsás körmökkel ellátva.

Lauriol mefogta ezt a kezét és megsókolta.

— Ne vonja vissza — könyörgött Melina
szinlelt huzakodására. — Ha tudná, minő jó
cselekedetet művelne ez a kéz, ha mindig az
enyémbe maradna!

Félig tréfásnak látszó felindulása pedig
őszinte volt.

Mert átalakításáról, szerelemről ábrándozó,
alig megfogalmazott tervei elégedetlenséget sugal-
maztak neki tunya hazugságokkal teli élete, ön-
maga iránt. Csak egy asszony birhatása önt-
hetne beléje elég lelkiert a cselekvésre.

Hogy nőül vehesse ezt a leányt, bevallható
állással kellene birnia. Még sohasem utálta
annyira foglalkozását, mint ebben a pillanatban.
De az igaz, hogy eddig még sohasem is bízták
meg ilyen kétes misszióval

A rendőrfőnök eddig többnyire a bűnösök
hollétének felkutatásával bizta meg Lauriolt.
Ez a teendő, úgy, mint azt a szép Oszkár az
ugynevezett »Pince-coeur« gyakorolta, hasonlóan
piszkos dolog volt, mert Lauriol specialitása fő-
leg az asszonyi titkok kifürkészésében áll. Sze-
relmi titkok voltak ezek, melyek gyakran véres
titkokká fajultak. De a jelen esetben a rendőr-
ség kikölcsönözte őt valakinek, akit Lauriol
nem ismert, még az igazi arcát sem látta,
mert az nagy gonddal volt festék és álszakál-
lal elváltoztatva. Valahol, nagyon messze talál-
kozott ezzel az egyénnel, aki hatalmas, előkelő
ember volt. Mert Lauriol a központi osztály
egyik felügyelője vezette hozzája a legfelsőbb
főnökök azon utasítására melle, hogy Lau-
riol pontosan, vakon teljesítse az idegen minden
óhaját.

Nem hiába dolgozott ez az amateur-detek-
tiv tíz év óta harmadrendű társadalmi rétegek-
ben és azért jól tudta, hogy ilyen eljárás és
elővigyázat nem a jog és igazság diadalra jut-
tatására törekszik. Az egész esetenél az bántotta,
nyugtalanította őt legjobban, hogy nem tudta,
minő piszkosságot követtetnek el vele? Mert
egy előtte teljesen érthetetlen iratot, melyet
nem tarthatott ártalmatlannak, becsempészni
Malboise márkiné legintimebb iratai közé, ez a
tett nagyon hasonlított a kelepce állításához. Es

ilyen meghatóan fiatal, szép asszonynak állították fel azt.

Mióta Lauriol ennek az asszonynak bizalmas komornáját szerette, kényelmetlen ér zése lelkiifurdalásként fojtogatta.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A Biharmegyei Takarékpénztár

zalogháza

e hó folyamán

árverést tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek
rendezésére.

Nagyvárad város polgármesterétől.

10003 - 907. sz.

Felhívás pályatervek készítésére.

Nagyvárad város közönsége a város
belső területén lenálló, a Bémer-teret
a Szt. László-térrel összekötő régi közuti
vashid felszerkezetét a fejlődött igények-
nek és a környezetnek megfelelő disze-
sebb vasszerkezettel kívánja kicserél-
tetni.

A törvényhatóság vonatkozó hatá-
rozata folytán pályázatot hirdetett a hid
új vasszerkezetei terveinek elkészí-
tésére.

A város részéről kiküldendő bíráló
bizottság döntéséhez képest a leginkább
megfelelő pályatervek sorjában 600 ko-
rona, 400 korona és 300 korona tisz-
teletdíjjal fogja a város közönsége di-
jazni.

A jelíges levéllel ellátandó pályá-
tervek Nagyvárad város polgármesteré-
hez f. évi december hó 15. napjának
déli 12 órájáig nyujtandók be. A később
érkező tervek a pályázatnál figyelembe
nem vehetők.

A pályázatban csak magyar állampol-
gár vehet részt. Azon pályatervek, me-
lyeket a bíráló bizottság abszolút becsü-
nek és kivitelre alkalmasnak nem ta-
lál, díjazásban nem részesülhetnek.

A hid környezetének helyszínrajzát, a
régid hid és alépítményeinek sumás tervét
és a pályaterv készítéséhez szükséges
műszaki tájékoztatót Nagyvárad város
mérnöki hivatala díjtanul bocsájta a
pályázók rendelkezésére.

Nagyvárad, 1907. október hó 2-án.

Rimler Károly,
polgármester.

A „Tiszántul“-ra

előfizetést küldeni
minden nap lehet

aki már ma előfizet, az novem-
ber hó 1-ig a lapot

ingyen kapja.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

Részvénykicszerelési felhívás.

A f. é. május hó 16-ik napján tartott közgyűlésünkön elfogadott és a nagyvárad kir. törvényszékénél bejegyzett alapszabályváltoztatásnak megfelelően, intézetünknek minden 140 ríttól szóló részvénye, a tartaléktőkéből vett ríttal fizetéssel 300 koronára feleltetve új részvényre lesz kicserélendő. Ennélfogva kérjük a t. részvényeseket, hogy a birtokukban levő részvényeket, az összes még le nem járt szelvényekkel együtt f. évi október 15-ik napjáig hozzánk postán bérmentve beküldeni, vagy intézetünk pénztáránál rövid uton beadni sziveskedjenek. A beküldött vagy beérkezett részvényekről elismervényt adunk vagy küldünk, melynek visszaadása ellenében a megfelelő új és a kellő szelvényekkel ellátott részvényeket f. évi december 15-ét követően ki fogjuk szolgáltatni. Ha a részvényes az új részvényeket más névre óhajtja kiállíttatni, mint amelyre régi részvénye szólott, akkor kérjük e kívánságát velünk a részvények beküldésénél darabonként 3 korona 88 fillér átírási költség beszolgáltatása mellett tudatni, mert különben az új részvényt ugyanarra a névre fogjuk kiállítani, mint amely a régi részvényen volt látható.*

Azon részvényeseket, kik a fent hivatott közgyűlésen részvényüknek telemelése céljából kibocsátani rendelt új részvényekből jegyeztek, tisztelettel kérjük, hogy szintén f. évi október 15-ig méltóztassanak minket értesíteni, hogy e részvényeket egyenként mely névre kívánják kiállíttatni. Ha e határidőig ily értesítést nem kapunk, e részvények a kellő befizetéseket teljesített részvényjegyzők nevére fognak szólni.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- ÉS TERMÉNY-HITELBANK.

* Alapszabály 6. §. A részvények oszthatlanok s így a részvény csak egyénnek, bejegyzett cégnek, részvénytársaságnak, egyesületnek, vagy más jogi személynek, esetleg erkölcsi testületnek nevére szólhat. 258

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

3529—1907. szám

Értesítés.

Van szerencsém az érdekeltek tudomására adni, hogy a m. kir. nagyvárad 4. honvédegyalozred közlélmzési bizottsága a nagyvárad honvéd katonai legénység részére az 1908 évi január hó 1-től 1908. évi december hó 31-ik napjáig szükséges marhahus, sertés-hus es disznózsír szállításának biztosítására pályázatot hirdet.

Pályázati határidő: 1907. november hó 16. A versenytárgyalásra vonatkozó részletes feltételek a nevezett étkező bizottsági irodában (új honvédegyalozsági laktanya) a hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyvárad, 1907. október hó 18.

Értesítés.

3502—1907. szám.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megküldötte kamaránknek a klosterneuburgi szekerész szertár 1908. évi anyagszükségletének szállítására vonatkozó árlejtési hirdetményét, megjegyezvén, hogy a szóban levő hirdetmény a »Budapesti Közlöny« f. évi október hó 17-iki számában közzététett. Pályázati határidő: 1907. október hó 28.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula,
kir. keresk. tan. elnök.

Dr Sarkadi Lajos,
titkár.

Hirdetmény.

A nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság 1007. szeptember hó 22 én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 1168 darab új 150 kor., n. é. részvény kibocsátása által 225000 koronáról

400.200, azaz Négyszázezerkét-száz koronára

emeli fel.

Ezen új 1168 darab részvény kibocsátása a következő feltételek mellett történik: u. m.

1. A régi részvényesek elővételi joggal bírnak minden négy régi részvény után három új részvényre.

2. Az új kibocsátású részvények 150 kor. névértékben bocsátatnak ki.

3. Részvényenkint 2 kor. 64 fillér fizetendő bélyeg és kiállítási díj címén.

4. Az igazgatóságnak jogában áll a régi részvényesek által át nem vett részvényeket szabadkézből 150 kor. kibocsátási árban elhelyezni.

5. Az elővételi jog gyakorlásának, valamint a szabadkézből leadásra kerülő részvények előjegyzésének határideje 1907. október hó 20.

Ezen határidőben a régi és új részvényesek tartoznak:

részvény jegyzése alkalmával darabonként és kikiatási díj fejében 52 kor. 64 fillért. 1907. november hó 20-ig 50 kor. — fillért. 1907. december hó 15-ig 50 kor. — fillért. az intézet pénztáránál készpénzben kifizetni, mely összegek után a befizetés napjától 1907 december hó 31-ig 5 százalék tértítetik meg.

Az új részvényesek 1908. január hó 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak.

Az új részvény kibocsátási művelet befejeztével az alaptőkét képviselő részvények összetétel után darabszámban és névértékben akkép változtatnak meg, hogy minden két drb. 150—150 kor.-ról szóló részvény egy drb. 300 kor. névértékű új részvényre cseréltetik ki, úgy hogy azután a 400200 kor. alaptőkét 1334 drb. egyenként 300 koronával teljesen befizetett s névre szóló részvény képviseli.

A vétedelmes befizetőkre az alapszabályok 2-ik §-a nyer alkalmazást.

Nagyvárad, 1907. szeptember 23-án.

Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság igazgatósága.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vártér 1.**

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképes z-lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítási

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szodavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra össze nem tevesztendő mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval

Megbízható, szigoruan lelkismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/1 és 1/2 literes üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248. 1—200.

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ép most jelent meg !!

Sebő Imre könyv- és papir- kereskedésében kapható Nagyváradon:

REPERTÓRIUM

Dárday Sándor: Igazságügyi Törvénytára

Dárday Sándor igazságügyi
törvénytárából
Zsebben hordható Teljes tör-
vénytár egy kötetben.

Az összes fontos törvé-
nyek gyűjteményes ki-
adása zsebalaku egy kö-
tetben.

A judikaturának feldolgozásával és a jogszolgáltatás adminisztrációjára vonatkozó összes rendeletek anyagának felölelésével oly terjedelmet öltött, hogy irodai használatra ugyan *nélkülözhetlen kézi könyvtárul* szolgál, de *tárgyalások* és *utazások* alkalmával *vade-mecum* gyanánt nem használható. Ezért érezhető szükségét vélt kielégíteni a kiadó, amidőn *Dárday Sándor* Igazságügyi törvénytárából oly *repertóriumot* bocsájtott használatra, mely az *érvényben lévő törvények teljes szövegére szorít-kozik*, oly külön e célból készült tipografikus kiállítással, amely lehetővé teszi azt, hogy a *gyakorlati életben* szükséges törvények kis könyvtár alakjában legyenek összefoglalva és *zsebkönyv* alakjában *vademecumot* képező *kézi könyvtár* legyenek használhatók.

Dárday S. REPERTÓRIUM-a (Kis törvénytár) a követk. törvényeket tartalmazza:

Polgári törvényk. rendtartás.

Sommás eljárás. (1893: XVIII. t.-c.) — (Szabályzat) a lakbér felmondási ügyekben követendő eljárás. A polgári törvényk. rendtartás és sommás eljárás módosítása. (1907. XVII. t.-c.)

A fizetési meghagyásokról. (1893: XIX. törvénycikk.)
Kisebb polgári peres ügyekben való eljárásról. (1877: XXI. t.-c.)

A végrehajtási eljárásról. (1881: LX. t.-c.) — A bírósági végrehajtásokról. — (Szabályzat) a bírósági végrehajtók díjazása tárgyában.

Az örökösödési eljárásról. (1894: XVI. t.-c.) — Szabályzat) az örökösödési eljárás végrehajtásáról.

A végrendeletek stb. alakj. kötetéről. (1876: XVI. t.-c.)
Telekkönyvi rendtartás. — Erdélyi telekkönyvi rendtartás.

A gyámügyről. (1877: XX. t.-c.) — A nők teljeskorúságáról. — Az 1877: XX. t.-c. módosítása és pótlásáról. (1885: VI. t.-c.)

A házassági jogról. (1894: XXXI. t.-c.) — (Birói szabályzat) a házassági válóperekben követendő eljárásról.

A váltótörvényről. (1876: XXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a váltóügyekben követendő eljárás tárgyában.

Csődtörvény. (1881: XVII. t.-c.)

A kereskedelmi törvény. (1875: XXXVII. t.-c.) — (Szabályzat) a kereskedelmi ügyekben követendő peres és perenkívüli eljárás. — (Szabályzat) a kereskedelmi bíróságok hatáskörébe utalt vétségek eseteiben követendő eljárás.

Áru- és értéktőzsde. — (Szabályzat) a tőzsdei választott bíróságnak eljárási szabályai. — Az ügyvédi munkadíjak. — Áruüzleti szokások. — Hajófuvarozási szokások. — Áruüzleti leszámolórend. — Értéküzleti leszámolás rendje.

Büntetőtörvénykönyv. (1878: V. t.-c.) — A kihágásokról. (1879: XL. t.-c. — Uzsoratórvények. — A büntetőtörvénykönyvek életbeléptetése (1880: XXXVII. t.-c.) — A sajtótörvény (1848: XVIII. t.-c.)

Bűnvádi perrendtartás. (1896: évi XXXIII. t.-c.)

Az esküdtbírókról. (1897. évi XXXIII. t.-c.) — A bűnvádi perrendtartás életbeléptetése. (1897: XXXIV. t.-c.) — (Szabályzat) a közig. hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás.

FÜGGELÉK.

Az osztrák általános polgári törvénykönyv.

Dárday Sándor: Igazságügyi Repertórium

legkényelmesebb kis zsebalakban, a legfinomabb indiai papirosra van nyomva, közel ezer kéthasábos oldal terjedelemben öleli fel azt a teljes törvényanyagot, melyre a jogászembernek állandóan szüksége van. Kiállítás tekintetében páratlan e zsebkönyv s valósággal a grafikai ipar remeke.

A mű igen célszerű táskaalakú kötésben, a legfinomabb bőrbe kötve 14 koronáért kapható. — A könyvhöz egy nagyító-üveg (lupe) is van mellékelve, mely a szöveg könnyebb olvasására használható.